

Handläggare: Hans Söderström
Region Ytterstad
Markbyrån
Tel: 50826123
hans.soderstrom@gfk.stockholm.se

2004-07-09

Dnr 04-007-2099:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Anmälan av yttrande ang. miljöbalkens sanktionssystem och
hänsynsregler. Delbetänkande av miljöbalkskommittén. Remiss från
kommunstyrelsen.**

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Som svar på remissen till Kommunstyrelsen överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Manfred Kramar
tf

SAMMANFATTNING

Miljöbalkskommittén har utarbetat det femte delbetänkandet i sitt uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag till nödvändiga reformer. Slutbetänkandet skall lämnas i juni 2005 och vi ser svårigheter för kommittén att genomföra en genomgång av hela miljöbalken på den tid som återstår. Detta framstår som mycket angeläget och arbetet bör därför fortsätta.

I fråga om detta delbetänkande är kontoret positiv till att miljöbalkskommittén föreslår vissa omdisponeringar i lagtexten för hänsynsreglerna samt förenklar överblicken och tillämpningen av sanktionssystemet. Några av förslagen t.ex. obligatorisk tillämpning av kap. 3 och 4 vid anmälningsplikt samt utmönstringen av varaktighetsrekvisitet i 2 kapitlet vid val av plats riskerar att medföra ytterligare byråkrati och osäkerhet vid tillämpningen.

UTLÅTANDE

Miljödepartementet har till staden remitterat miljöbalkskommitténs delbetänkande miljöbalkens sanktionssystem och hänsynsregler. Inom staden har ärendet remitterats till Miljö- och hälsoskydds nämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Gatu- och fastighetsnämnden, Näringsbolagens styrelse samt Stadsledningskontoret med svar senast 2004-08-26.

Remissen

Miljöbalkskommitténs övergripande uppdrag är att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag till nödvändiga reformer. Detta delbetänkande behandlar och lämnar förslag till ändringar av de allmänna hänsynsreglerna samt sanktionssystemet.

Beträffande sanktionssystemet lämnas förslag som ökar tydligheten och gör det möjligt att överblicka vad som är straffbart. Vidare föreslås en begränsning av statliga myndigheters och kommuners rätt att införa straffbelagda föreskrifter med upp till två års fängelse vilket nu är fallet.

Hänsynsreglerna kap. 2 i miljöbalken ges en tydligare struktur men kompletteras även med en obligatorisk tillämpning av hushållningsbestämmelserna kap. 2 och 3 vid all prövning inklusive anmälningsärenden. Ett särskilt block införs beträffande skydd av biologisk mångfald i hänsynsreglerna.

Kontorets synpunkter

Detta är det femte delbetänkandet som Miljöbalkskommittén presenterar sedan arbetet inleddes i och med att balken infördes 1 januari 1999. Samtidigt med detta delbetänkande har enligt uppgift ytterligare ett delbetänkande ”Alternativ för miljöbalkens prövningsorganisation” avlämnats. Detta har dock uppenbarligen inte remitterats till staden. Beträffande den remiss som överlämnats till staden är vi mycket kritiska till de förutsättningar som ges för att lämna synpunkter. Den tid som ges för att ta del av förslaget (434 sidor) och avge ett utlåtande inträffar under normal semesterperiod. Detta förhållande är mer regel än undantag vid statliga myndigheters remisser och bör påtalas av staden.

Sammantaget har kommittén lämnat ett stort antal förslag till förändringar och förtydliganden av miljöbalken sedan arbetet startade. Genom det sektoriserade arbetet där endast begränsade delar behandlas, är det svårt att få en helhetsbild av miljöbalkens samlade konsekvenser. Vi konstaterar att de förändringar som genomförts varit angelägna och ofta helt nödvändiga, men vi efterlyser en mer djupgående analys och genomgång av balkens övriga delar i likhet med vad som skett inom ramen för det avgränsade uppdrag som har legat till grund för nuvarande arbete.

Kontoret har vid samtliga remissvar efterlyst en genomgång av Kap. 10 i miljöbalken i förhållande övriga kapitel för att åstadkomma en klarare och ändamålsenlig lösning för hanteringen av förorenad mark. Nuvarande ordning innebär att kap. 10 ställer krav på efterbehandlingsåtgärder och övriga kapitel motverkar sådana åtgärder. Detta är ett förhållande som måste klarläggas på ett bättre sätt. Av kommitténs tidsplan framgår att detta inte ingår i uppdraget och vi har vid underhandskontakter erfarit att ett sådant arbete är alltför omfattande för att klaras inom uppdraget. Kontoret anser det nödvändigt att kommittén ges fortsatt uppdrag att förbättra miljöbalken bl.a i de hänseenden som redovisas ovan.

Översynen av sanktionssystemet och de förslag som lämnas innebär en ökad tydlighet i fråga om vad som är straffvärt och mindre allvarliga överträdelser utan betydelse. En straffskärpning införs för centrala brott mot miljön vilket också är bra. Miljösanktionsavgifter ges härigenom en utökad roll och ersätter tidigare kriminalisering i fråga om mindre allvarliga överträdelser bl. a. vissa blankettärenden.

Förslag lämnas att miljösanktionsavgift skall kunna drabba enskilda personer och inte som nu enbart näringsidkare. Mycket talar för en sådan ordning eftersom balken gäller alla och envar och problemen med dagens situation är alla undantag och motsägelser som gör det svårt att tolka vad som gäller. Vi anser dock att förslaget att avgiften skall drabba även enskilda måste kombineras med utökad möjlighet till bedömning i det enskilda fallet som skall kunna medge undantag från avgift. Något som hittills inte varit möjligt.

Miljöbalken kännetecknas av ett stort antal bemyndiganden där statliga myndigheter samt i viss mån länsstyrelser och kommuner ges rätt att införa straffbestämmelser med upp till två års fängelse i straffskalan. Bemyndiganden kan även ske med hänvisning till implementering av EU-direktiv. Miljöbalkskommittén konstaterar att det i dag inte finns någon som har överblick och kunskap om vad som är straffsanktionerat med stöd av olika förordningar som har utfärdats och föreslår en särskild genomgång av detta. Samtidigt föreslås att som huvudregel, med få undantag, gäller att vad som är straffbelagt skall beslutas av riksdag och regering och inte förekomma i förordningar. Kontoret anser att detta är synnerligen angeläget och arbetet bör påbörjas skyndsamt. Den omfattande bemyndiganderätten till statliga myndigheter i miljöbalken bör generellt ses över eftersom samma förhållande som inom straffrättsliga området kap.29 gäller inom andra områden. Ett exempel på detta är införandet av olika miljö kvalitetsnormer, vilket har skett med stöd av EU- direktiv, men där det svenska införlivandet i förordning inneburit skärpningar.

Förslaget till utformning av de allmänna hänsynsreglerna innebär en ökad tydlighet men även andra förbättringar med syfte att underlätta tillämpningen. Vi är dock tveksamma till, att som kommittén föreslår, utmönstra nuvarande krav på att verksamheten skall ha en viss varaktighet vid tillämnning av hänsynsregeln om lämplig plats. Varaktighetsrekvisitet utgör, framförallt i stadsmiljö, den rimlighetsavvägning som t.ex. möjliggör

S

att snöröjning kan utföras nattetid eller att vissa upprustningsåtgärder kan genomföras i gatunätet. Borttagandet av kravet på varaktighet kan medföra att valet av lämplig plats får karaktären av stoppregel, vilket medför att åtgärder som av samhället i övrigt är efterfrågade och nödvändiga, inte kan komma till utförande.

Vi är även tveksamma till förslaget att tillämpa hushållningsbestämmelserna kap. 3 och 4 även vid anmälningspliktiga verksamheter. Av betänkandet framgår att det pågår ett arbete med förändring av provningssystemet enligt miljöbalken bl.a. innebärande att vissa verksamheter som nu prövas av länsstyrelsens miljöprovningssdelegation kan komma att bli anmälningspliktiga och därmed prövas av kommunen. Vi finner att det i vissa sådana fall kan vara lämpligt med en provning enligt kap 3 och 4 men detta bör i så fall tydligt framgå av såväl lagtext som tillhörande förordning. För det stora flertalet anmälningsärenden blir en utökning av provningens omfattning en onödig belastning för såväl sökanden som provningsmyndigheten utan att miljöprovningen förbättras.

SLUT